

دانشگاه قم
دانشکده حقوق
پایان نامه‌ی دوره‌ی کارشناسی ارشد حقوق جزا

عنوان:

استراق سمع در حقوق کیفری ایران

استاد راهنما:

دکتر عادل ساریخانی

استاد مشاور:

دکتر ابوالفتح خالقی

نگارنده:

مجتبی احمدپور

بهار ۱۳۸۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به:

به ساحت مقدس حضرت ولی عصر (ارواحنا فداه)

و به روح پدرم

و به مادر عزیز و خانواده مهربانم

تقدیر و تشکر:

از معلمینی که در طول دوران تحصیل تا به امروز ارشادم نمودند و از اساتید محترمی که در تدوین این پایان نامه مرایاری رساندند به ویژه استاد محترم راهنما آقای دکتر عادل ساریخانی و استاد محترم مشاور جناب آقای دکتر ابوالفتح خالقی صمیمانه تشکر می نمایم، همچنین قدردان زحمات عزیزانی که در طی این مدت با من نهایت همکاری را داشتند، می باشم.

چکیده:

یکی از حقوق اساسی بشر حق داشتن حریم خصوصی برای اوست که ورود به این حریم از دیدگاه تمام مکاتب حقوقی و قوانین ملی و بین‌المللی مذموم و جرم شناخته شده است. حرمت مکالمات و مراسلات هم به عنوان یکی از آزادی‌های فردی انسان مطرح است و احترام به این آزادی و منع تجسس و افشای مطالب آن از ناحیه‌ی دیگران به شدت مورد توجه قرار گرفته است. در قوانین ما نیز به این امر مهم توجه شده است و طبق اصل ۲۵ قانون اساسی استراق سمع مکالمات تلفنی ممنوع اعلام شده است و ماده ۵۸۲ قانون مجازات اسلامی به عنوان ضمانت اجرایی نقض اصل مذکور برای متخلف مجازاتی مقرر داشته است و تبصره ماده ۱۰۴ قانون آیین دادرسی کیفری نیز با توجه به عبارت «مگر به حکم قانون» مذکور در اصل ۲۵ و «در غیر مواردی که قانون اجازه داده» مذکور در ماده ۵۸۲، موارد مجاز را به امنیت کشور و حقوق اشخاص مشروط و ضرورت آن را به تشخیص قاضی محدود ساخته است. پیشرفت فناوری‌های علمی کشف جرایم، استفاده از استراق سمع مکالمات تلفنی در کشف بعضی از جرایم ناقض امنیت عمومی شهروندان از جمله مزاحمت و تهدید تلفنی و... تعقیب و دستگیری عاملان جنایات بزرگ و سازمان یافته را اجتناب‌ناپذیر ساخته است. لیکن ارزش تحصیل دلیل حاصل از طریق کنترل و استراق سمع مکالمات تلفنی از نظر قانونی محل بحث است که در پایان‌نامه‌ی فوق درصدد بررسی آن برآمده‌ایم.

کلیدواژه‌ها: استراق سمع، حرمت مکالمات و مراسلات، رهگیری، حریم خصوصی.

Abstract:

One of the basic of human law is having pfrsonal bound for them. From the viewpoint of all law schools, national and international laws, entering to this bound is forbidden and known as a crime. Reverence of conversation and correspondences are also known as one of the individual freedom and respecting to this point and prohibition of research and revealing them are considered by others, and this paint is also considered in our laws. According to ۲۵th of basic of constitutional law telephon overhearing is forbidden and ۵۸۲ article of Islamic puished by violating this law. Nute of ۱۰۴ article of legal procedure of law penal, it is legal to inrestigate about personal bounds by considering to the sentences ujvist in order of law. In basic ۲۵th, "In the cases that law allows", in ۵۸۲ article, developing the scientific discovering of crimes, It's inevitable to use overhearing for some crimes and general security of citizens, among them, telephone threat and inconvenience, chasing and catching the big and orginazed criminals. Fet, it's controversial to use ortrheaving that we review the case in this thesis.

Key words: Overheaning, Reverence of conversation and correspondences, Searching, Personal bound.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه.....
۱.....	الف: بیان مساله.....
۲.....	ب: سؤال‌های اصلی تحقیق.....
۲.....	ج: فرضیه‌ها.....
۲.....	د: روش تحقیق.....
۳.....	هـ: ضرورت انجام تحقیق.....
۳.....	و: سابقه و پیشینه تحقیق.....
۳.....	ز: مشکلات تحقیق.....
۳.....	س: سامانه تحقیق.....

فصل اول: کلیات

۶.....	مبحث اول : مفاهیم.....
۶.....	گفتار اول : تعاریف لغوی.....
۶.....	الف : تعریف لغوی واژه‌ی کنترل.....
۶.....	ب: تعریف لغوی واژه‌ی استراق سمع.....
۷.....	ت : تعریف لغوی واژه مکالمه.....
۷.....	ث: تعریف لغوی واژه تلفن.....
۸.....	گفتار دوم : تعاریف اصطلاحی.....
۸.....	الف: تعریف اصطلاحی واژه‌ی کنترل.....
۸.....	ب : تعریف اصطلاحی واژه‌ی استراق سمع.....
۹.....	ت : تعریف اصطلاحی مکالمات تلفنی.....
۹.....	ث: تعریف اصطلاحی حریم خصوصی.....
۱۰.....	ج : حریم خصوصی جسمانی.....

- ح: حریم خصوصی در منازل و اماکن..... ۱۰
- خ: حریم خصوصی اطلاعاتی..... ۱۰
- د: حریم خصوصی ارتباطاتی..... ۱۰
- گفتار سوم: روشهای استراق سمع مکالمات تلفنی..... ۱۰
- مبحث دوم: پیشینه..... ۱۴
- گفتار اول: قبل از انقلاب اسلامی..... ۱۴
- الف) قانون اساسی و متمم آن در سال ۱۲۸۵ هـ ش..... ۱۴
- ب) قانون مجازات عمومی مصوب ۱۳۰۴ و قانون مجازات عمومی ۱۳۵۲..... ۱۵
- ج) قانون آیین دادرسی کیفری..... ۱۵
- گفتار دوم: بعد از انقلاب اسلامی..... ۱۵
- مبحث سوم: مبانی ممنوعیت استراق سمع..... ۱۸
- گفتار اول: مبانی نظری ممنوعیت استراق سمع..... ۱۸
- الف) نظریه حقوق فطری..... ۱۹
- مبحث چهارم: ممنوعیت کنترل و استراق سمع مکالمات تلفنی..... ۲۸
- گفتار اول: ممنوعیت استراق سمع از دیدگاه حقوق داخلی..... ۲۹
- الف: قانون اساسی..... ۳۰
- ب: قانون مجازات اسلامی..... ۳۰
- ت: قانون استفاده از بی سیم‌های اختصاصی و غیر حرفه‌ای مصوب ۱۳۴۵/۱۱/۲۵..... ۳۱
- ث: قانون آیین دادرسی کیفری..... ۳۱
- ج: قانون رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان دولت..... ۳۲
- ح: قانون مجازات جرایم رایانه‌ای..... ۳۲
- خ: لایحه‌ی حمایت از حریم خصوصی..... ۳۴
- گفتار دوم: ممنوعیت استراق سمع از دیدگاه حقوق بشر..... ۳۵
- الف: اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر..... ۳۵
- ب: اعلامیه اسلامی حقوق بشر..... ۳۶
- ت: میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی..... ۳۶
- ث: اعلامیه‌ی کنفرانس حقوق‌دانان نروژ..... ۳۸
- ج: قطعنامه‌ی شورای اروپا..... ۳۹
- ح: کنوانسیون اروپایی حقوق بشر..... ۴۰
- گفتار سوم: ممنوعیت استراق سمع از دیدگاه حقوق اسلام..... ۴۲

۴۴	الف: آیات قرآنی
۴۷	ب: روایات
۵۱	ت: استفتائات مراجع تقلید
۵۴	مبحث پنجم: حریم خصوصی
۵۴	گفتار اول: حریم خصوصی از دیدگاه‌های مختلف
۵۷	گفتار دوم: حوزه‌های حریم خصوصی
۵۷	الف) حریم خصوصی در منازل و اماکن
۵۸	ب) حریم خصوصی جسمانی
۵۹	ت: حریم خصوصی متقاضیان کار و کارکنان
۶۰	ث: حریم خصوصی اطلاعاتی
۶۰	ج: حریم خصوصی ارتباطاتی

فصل دوم:

ارکان و شرایط جرم استراق‌سمع

۶۵	مبحث اول: استراق‌سمع غیر قانونی
۶۶	گفتار اول: رکن قانونی
۶۷	گفتار دوم: رکن مادی
۶۷	الف) مرتکب جرم
۶۸	ب) موضوع جرم
۶۸	ت) عمل فیزیکی
۶۹	ث) اجزاء رکن مادی و مصادیق آن
۷۰	۱. مفتوح نمودن
۷۰	۲. توقیف کردن
۷۰	۳. معدوم کردن
۷۱	۴. بازرسی کردن
۷۱	۵. ضبط کردن
۷۲	۶. افشای مطالب و اسرار
۷۲	ج - تعدد مادی و معنوی
۷۲	۱. تعدد مادی

۷۳	۲. تعدد معنوی.....
۷۳	گفتار سوم: رکن معنوی.....
۷۴	گفتار چهارم : مجازات .....
۷۵	مبحث دوم: استراق سمع مجاز و قانونی.....
۷۵	گفتار اول: ادله‌ی قانونی .....
۷۵	الف) قانون اساسی .....
۷۵	ب) قانون آیین دادرسی کیفری.....
۷۶	ت) قانون پست .....
۷۷	ث) قانون بی سیم‌های اختصاصی و غیر حرفه‌ای (مصوب ۱۳۴۷/۱۱/۲۵) .....
۷۷	ج) اجازه اشخاص صاحب مکالمات یا مراسلات یا مکاتبات .....
۷۸	گفتار دوم: ادله فقهی .....
۷۸	الف: تجسس در اعمال دشمنان داخلی .....
۷۸	۱: آیات .....
۷۹	۲: سنت .....
۸۳	ب: تجسس در اعمال دشمنان خارجی .....
۸۳	۱: دلیل عام .....
۸۵	۲: دلیل خاص .....
۸۹	مبحث سوم: تحصیل دلیل به وسیله استراق سمع .....
۸۹	گفتار اول: ادله‌ی اثبات جرم استراق سمع .....
۸۹	الف: دلایل کلاسیک یا سنتی .....
۹۰	۱: اقرار.....
۹۰	۲: بینه .....
۹۱	۳: علم قاضی .....
۹۳	ب: دلایل علمی .....
۹۴	۱: اماره‌ی مبتنی بر شناسایی .....
۹۵	۲: صدانگاری .....
۹۷	گفتار دوم: چگونگی تحصیل دلیل به وسیله‌ی استراق سمع در حقوق ایران و مطالعه تطبیقی .....
۹۸	الف: حقوق ایران.....
۱۰۳	ب: مطالعه تطبیقی .....
۱۰۳	۱: حقوق فرانسه .....

۱۰۵	۲: حقوق آمریکا.....
۱۰۷	۳: حقوق بلژیک.....
۱۰۹	۴: حقوق آلمان.....
۱۱۰	۵: حقوق ترکیه.....
۱۱۱	گفتار سوم: ارزش دلایل حاصل از کنترل و استراق سمع در حقوق ایران و مطالعه‌ی .....
۱۱۱	الف: حقوق ایران.....
۱۱۵	ب: مطالعه تطبیقی.....
۱۱۵	۱: حقوق فرانسه.....
۱۱۷	۲: حقوق کانادا.....
۱۱۹	۳: حقوق آمریکا.....
۱۲۱	۴: حقوق بلژیک.....
۱۲۲	نتیجه‌گیری.....
۱۲۴	پیشنهادات.....
۱۲۶	فهرست منابع و مآخذ.....
	چکیده انگلیسی.....

مقدمه

الف: بیان مساله

عصر حاضر با عنوان «عصر ارتباطات» نام گذاری شده است. از آنجا که تمامی امور پرورش یافته‌ی دست بشر علاوه بر اثرات مثبت و سازنده دارای اثرات منفی و مخرب نیز هستند نمی‌توان امر ارتباطات را نیز از این مقوله مستثنا کرد و متأسفانه افراد سست عنصر و سودجو که از فنآوری و تکنولوژی‌های بیشتر در زمینه‌ی غیر اخلاقی و نادرست استفاده می‌کنند، وجود دارند. از جمله فنآوری‌های عصر ارتباطات می‌توان دستگاه شنود را نام برد. که در راستای کمک‌رسانی بشری ساخته شده تا بتواند در مواردی خاص حافظ جان، مال، شرف و آبروی انسان‌ها باشد و لکن متأسفانه به عنوان وسیله‌ای برای استفاده‌ی نادرست و استراق‌سمع غیر اخلاقی بعضی از افراد سودجو قرار گرفت.

از طرفی دیگر وقوع جرایم گوناگون اعم از قتل، آدم‌ربایی، تهدید و اخاذی، مزاحمت تلفنی و گروگان‌گیری، بمب‌گذاری جرایم سازمان یافته علیه اشخاص و به طور کلی جرایم علیه امنیت خصوصی و عمومی شهروندان جامعه با استفاده از ارتباطات تلفنی و در نتیجه از هم گسیختن نظم و امنیت جامعه به واسطه‌ی آن، توسل به شیوه کنترل و استراق‌سمع مکالمات تلفنی متهمین و در نتیجه استفاده از فن صدانگاری را در کشف و پیشگیری از وقوع و یا دستگیری مرتکبین جرایم غیر قابل اجتناب نموده است.

حال، نظر به توسعه‌ی ارتباطات تلفنی اشخاص و انجام مراودات مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی از این طریق، لزوم توجه به حفظ امنیت مکالمات به عنوان بخشی از حریم خصوصی افراد، دولت را ملزم می‌سازد که در استفاده از این فنآوری رعایت احتیاطات لازم را نموده و وارد حریم خصوصی افراد نشوند.

قانونگذار نیز باید شرایط استفاده و بهره‌گیری از آن را در موارد کاملاً جزئی و مشخص تجویز نموده و ضمانت اجرای تخلف از آن را بیان دارد.

با توجه به مطالب مذکور و ارتباط موضوع کنترل و استراق‌سمع مکالمات تلفنی با حریم خصوصی اشخاص و مقابله با استفاده نامطلوب و غیر اخلاقی از این فناوری و همچنین بهرمندی مراجع ذی‌صلاح قضایی از این روش به عنوان یکی از طرق علمی کشف جرایم، گردآورنده با راهنمایی‌های ارزنده اساتید محترم راهنما و مشاور و با استفاده از منابع بسیار اندک و ناچیز در خصوص این موضوع، درصدد تحلیل موضوع از جهات گوناگون بر آمده‌ام.

ب: سؤال‌های اصلی تحقیق

- ۱) مبانی جرم‌انگاری استراق‌سمع موضوع ماده ۵۸۲ قانون مجازات اسلامی چیست؟
- ۲) اگر تحصیل دلیل به وسیله‌ی استراق‌سمع غیر قانونی باشد، می‌تواند به عنوان ادله مورد استناد قرار بگیرد؟

ج: فرضیه‌ها

- ۱: مبنای جرم‌انگاری استراق‌سمع موضوع ماده ۵۸۲ قانون مجازات اسلامی حفظ حریم خصوصی افراد و عدم تجسس در آن است.
- ۲: به نظر می‌رسد اگر شنود با مجوز قانونی هم نباشد می‌تواند به عنوان ادله مورد استناد قرار بگیرد

د: روش تحقیق

شیوه و روش در تالیف این پایان‌نامه مطالعه‌ی تحلیلی توصیفی است. با استفاده از کتب، اسناد، مقالات و آرای قضایی که در استفاده از منابع ابتدا مطالب مربوطه به دقت مورد بررسی و

مطالعه واقع و آنچه قابل استفاده و انعکاس در این پایان نامه بوده فیش برداری و سپس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و در نهایت به شکل حاضر در آمده است.

ه: ضرورت انجام تحقیق

ناچیز بودن تحقیقات مناسب در این امر مهم و همچنین رشد روزافزون این پدیده و نواقص قانونی موجود ضرورت انجام این تحقیق را به خوبی نشان می دهد.

و: سابقه و پیشینه تحقیق

در مورد استراق سمع تاکنون تحقیق مستقلی صورت نگرفته است و اشاره به آن بیشتر در خلال تحقیقات دیگر بوده است، چندین صفحه از کتابها یا مقاله های مربوط به حق خلوت یا جرایم مخبراتی و امنیتی یا استنادپذیری ادله دیجیتال جاهایی است که می توان در مورد این موضوع مطالبی یافت.

ز: مشکلات تحقیق

مشکل بزرگ این تحقیق نبودن منابع کافی برای انجام آن است که باعث پراکندگی مطالب آن به دلیل بضاعت اندک منابع است و اگر راهنماییهای اساتید محترم راهنما و مشاور نبود، انجام آن تقریباً غیر ممکن می نمود.

س: سامانه تحقیق

تحقیق حاضر در دو فصل جمع آوری شده است، فصل اول مربوط به کلیات بحث و شامل پنج مبحث است، مبحث اول شامل مفاهیم است، در مبحث دوم از پیشینه سخن به میان آمده است، در مبحث سوم مبانی جرم انگاری استراق سمع مورد بحث قرار گرفته است، در مبحث چهارم ممنوعیت استراق سمع از دیدگاه های اسلام، اسناد حقوق بشر و قوانین داخلی مورد بررسی قرار

گرفته است و در پایان این فصل حریم خصوصی و حوزه های آن مورد تجزیه و تحلیل واقع شده است.

فصل دوم نیز شامل سه مبحث است، در مبحث اول استراق سمع غیر قانونی و ارکان قانونی و مادی و معنوی و مجازات جرم محل بحث است، در مبحث دوم استراق سمع با مجوز قانونی و ادله ی فقهی و قانونی آن بیان شده است و در مبحث سوم ادله ی اثبات جرم استراق سمع و چگونگی تحصیل دلیل و ارزش آن بوسیله استراق سمع مورد بحث قرار گرفته است.

فصل اول:

کلیات

مبحث اول :

مفاهیم

به منظور تبیین موضوع پایان‌نامه با عنوان استراق سمع در حقوق کیفری ایران، پیش از ورود به مباحث اصلی به تعاریف واژه‌های بکار رفته در موضوع تحقیق پرداخته می‌شود.

گفتار اول : تعاریف لغوی

به منظور آشنایی با مفاهیم کلیدی کنترل و استراق سمع مکالمات تلفنی اجمالاً به تعاریف لغوی آن اشاره می‌گردد.

الف : تعریف لغوی واژه‌ی کنترل

کنترل در اصل واژه‌ی فرانسوی می‌باشد که در اثر کثرت استعمال به زبان فارسی وارد و مورد استفاده واقع می‌شود. در لغت به معنی نظاره کردن، تنظیم کردن، بازرسی، بازرینی، کاربری^۱ و در فرانسه به معنی تفتیشی، ممیزی، واری و بازدید می‌باشد.^۲

ب: تعریف لغوی واژه‌ی استراق سمع

استراق در لغت به معنی دزدیدن، دزدیده کردن و استراق سمع به معنی دزدیده گوش به سخن فرا داشتن، گوش به سخن کسی داشتن، دزدیده گوش بداشتن، گوش ایستادن، دزدیده گوش کردن، گوش داشتن پنهانی سخن کسی را، گوش دادن نهانی سخن کسی را.^۳

---

۱. نرم‌افزاری «Narsic Dictionary»

۲. حسن عمید، فرهنگ فارسی عمید (تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۴)، ص ۱۶۷۷.

۳. علی‌اکبر دهخدا، لغت‌نامه‌ی دهخدا، چاپ دوم (تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۷۷)، ص ۲۱۴۱.

ت: تعریف لغوی واژه مکالمه

مکالمات جمع مکالمه مأخوذ از تازی به معنی مکالمه‌ها، گفت و شنودها، با یکدیگر سخن گفتن، همدیگر را جواب دادن و سخن گفتن، گفتگو و گفت و شنید و جواب و سؤال و محاوره و مذاکره و گفتار، مکالمه کردن، با یکدیگر سخن گفتن، با همدیگر حرف زدن.^۱

ث: تعریف لغوی واژه تلفن

تلفن کلمه مرکب فرانسوی است از تله به معنی دور و فون به معنی صدا. آلتی است که بدان از نقاط دور مکالمه کنند و این وسیله در سال ۱۸۷۶ میلادی توسط گراهام بل اختراع شده است، هر دستگاه تلفن از دو قسمت اصلی فرستنده و گیرنده تشکیل یافته و به وسیله مخازن برقی به کار می‌افتد و با سیم به مراکز و دستگاه‌های تلفن دیگر مرتبط می‌شود.^۲

اکنون ارسال صدای آنان از طریق شبکه‌های تلفن یا از طریق جریان‌های الکترونیکی یا سیستم‌های دیجیتالی متداول شده است. در فرض اخیر صدای انسان در واحد بایت^۳ کدبندی شده، در شکل دیجیتالی ارسال می‌شود. همین امکان برای ارسال داده‌های رایانه‌ای وجود دارد. داده‌های رایانه‌ای ممکن است دقیقاً همانند سیگنال‌های تلفن ارسال شود یا از طریق کابل‌ها منتقل شود یا از طریق سیستم‌های رادیویی کوتاه موج با فرکانس بالا ارسال شود. در فاصله‌های خیلی دور معمولاً داده‌های رایانه‌ای از مجرای خطوط تلفن عادی و پس از تبدیل شدن (با وسیله‌ای به نام مودم) به شکل دیجیتال و سیگنال‌های موج مانند، از طریق شبکه‌های تلفن منتقل می‌شود.

همانطور که رایانه‌ها روز به روز کارآمدتر می‌شوند مودم‌ها نیز مدل‌های مطلوبی برای ارسال بایستها در ثانیه پیدا می‌کنند و قادر به ارسال حجم زیادی از داده‌ها می‌شوند. داده‌های رایانه‌ای

---

۱. علی‌اکبر دهخدا، لغت‌نامه‌ی دهخدا، پیشین، ج ۱۴، ص ۲۱۳۷۸.

۲. همان، ج ۵، ص ۶۹۴۰.

۳. Bite.

تقریباً نیمی از ترافیک شبکه تلفنی را شامل می‌شود و این نسبت در حال افزایش است. دریافت داده‌ها شش برابر سریع‌تر از دریافت است.^۱

گفتار دوم: تعاریف اصطلاحی

الف: تعریف اصطلاحی واژه‌ی کنترل

کنترل در اصطلاح به معنی رهگیری خط تماس و تشخیص این که از چه خط یا خطوطی با خط تلفن مورد نظر تماس برقرار می‌شود بدون این که مأمور رهگیری حق شنود مکالمات طرفین را داشته باشد.

رهگیری عبارت از تحصیل اطلاعات درباره مفاد ارتباطی است که از طریق پست یا تلفن صورت گرفته است بدون آن که رضایت طرفین ارتباطات اخذ شده باشد.

امروزه برای برقراری هر ارتباط خصوصی از واسطه‌های انسانی یا فنی استفاده می‌شود که ممکن است این واسطه‌ها به نحوی از مضمون پیام ارتباطی آگاه باشند، برای مثال، مقامات پست ممکن است نامه‌های ارسالی یا دریافتی را بازرسی و تفتیش کنند و شرکت‌های مخابرات به استراق سمع مکالمات پردازند و رسابا (ارائه‌دهندگان خدمات اینترنتی) ارتباطات اینترنتی خصوصی را رهگیری کنند.^۲

ب: تعریف اصطلاحی واژه‌ی استراق سمع

در اصطلاح به معنی رهگیری خط تماس و تشخیص اینکه از چه خط یا خطوطی با خط تلفن مورد نظر تماس برقرار می‌شود با شنود و ضبط مکالمات طرفین دو سوی خط مورد کنترل به منظور استفاده‌ی به موقع و قانونی از آن.^۳

---

۱. باقر انصاری، حقوق حریم خصوصی، (تهران: سمت، ۱۳۸۶)، ص ۸۵.

۲. همان.

۳. محمدحسین شاملو احمدی، دادسرا و تحقیقات مقدماتی، چاپ دوم (تهران مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۸۳)، ص ۴۱۴.

تعریف مزبور فقط به ارتباطات سایر خطوط با خط تلفن مورد نظر توجه داشته حال آن که این فرایند در عمل شامل تماس‌های تلفن مورد نظر با سایر خطوط تلفنی و بالعکس نیز می‌گردد و نتیجه‌ی حاصله می‌تواند به صورت چاپ الکترونیکی صورت ریز مکالمات آن خط و یا نوار مغناطیسی حاوی ضبط مکالمات تلفنی تحت کنترل ظهور خارجی داشته باشد.

شاید ایراد شود که در موارد قانونی و مجاز، به کار بردن اصطلاح استراق با توجه به معنی آن که دزدی می‌باشد صحیح نباشد، اما از توجه به ماده ۱۹۷ ق.م.ا. که در تعریف سرقت مقرر داشته «سرقت عبارت است از بردن مال غیر به طور پنهانی» چنین بر می‌آید که صرف نظر از قانونی یا غیر قانونی بودن آن چون این امر بدون اطلاع و رضایت طرفین مکالمه جامه‌ی عمل به خود می‌گیرد اطلاق استراق به آن صحیح می‌باشد.

ت: تعریف اصطلاحی مکالمات تلفنی

مراد از مکالمات تلفنی هر نوع گفت و شنودی است که به وسیله تلفن اعم از ثبات و همراه، بی‌سیم و پیام‌های رادیویی صورت می‌گیرد. بنابراین خبر دادن به وسیله تلفن را اصطلاحاً مکالمه تلفنی گویند.^۱

بنابراین تعریف مزبور می‌تواند گفت‌گو از طریق اینترنت^۲ و ارسال پیام از طریق تلفن همراه را که بصورت دیجیتالی انجام می‌گردد را شامل شود.

ث: تعریف اصطلاحی حریم خصوصی

حریم خصوصی حداقل به دو معنا به کار می‌رود در معنای اول این اصطلاح به مفهوم حوزه‌ای خصوصی و تعرض ناپذیر از حیات فردی انسان است. در معنای دوم این اصطلاح به معنای حق

---

۱. قادر سیروسی و رضا شکری، شرح قانون مجازات اسلامی، چاپ دوم (تهران: نشر مهاجر، ۱۳۸۳)، ص ۵۱.

۲. Chat.